

Η κοινωνική πρόνοια-τα νοσοκομεία στο

Στον

αρχαίο ελληνικό κόσμο, όπως και στην μεσαιωνική βυζαντινή αυτοκρατορία η πίστη και η ιατρική ήσαν ανέκαθεν στενά συνδεδεμένες.

- Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα Ασκληπιεία ή θεραπευτήρια, τα οποία είναι συγκρότημα κτιρίων με επίκεντρο τον ναό του Ασκληπιού. Από τα ερείπια δε της Επιδαύρου πληροφορούμαστε την ύπαρξη πολύπλοκων κατασκευών, που στο σύνολο τους θυμίζουν την ύπαρξη ενός νοσοκομείου, το οποίο όμως εισέπραττε υπέρογκες αμοιβές για τις υπηρεσίες του.
- Ορισμένα από αυτά τα αρχαία θεραπευτήρια μοιάζουν με τους «ξενώνες» και βοήθησαν στην μορφοποίηση των μεσαιωνικών «ξενώνων».

Η οργανωμένη κοινωνική πρόνοια του Βυζαντίου κατασκεύασε φιλανθρωπικά ιδρύματα τα οποία πρώτη φορά είδε ο κόσμος.

◆◆ Ιδρύματα όπως οι Βυζαντινοί «ξενώνες», δηλαδή αυτό που εμείς χαρακτηρίζουμε σήμερα ως νοσοκομείο, στο Βυζάντιο έλαβε συγκεκριμένη μορφή

με πολλά ιερά ιδρύματα, τα οποία νοσήλευαν ασθενείς, με διαφορετικές ασθένειες και διαφορετικών κοινωνικών τάξεων.

Λέξεις όπως:

❖❖ Λοχοκομείο (μαιευτήριο),

❖❖ νοσοκομείο,

❖❖ βρεφοκομείο,

❖❖ ξενοδοχείο,

❖❖ γηροκομείο,

❖❖ πτωχοκομείο,

❖❖ ορφανοτροφείο,

❖❖ λωβοκομείο (λεπροκομείο),

πρώτη φορά δημιουργούνται στην ελληνική γλώσσα, τον 4ο μ.Χ. αιώνα.

❖❖ Από ιστορικές μαρτυρίες, από αρχαιολογικά μνημεία και βυζαντινές σφραγίδες, μας είναι γνωστά πάνω από 50 τέτοια ιδρύματα.

Η νοσοκομειακή περίθαλψη την οποία έδιναν τα βυζαντινά ιδρύματα δεν πρέπει να θεωρηθεί σαν κάτι πρόχειρο και ανοργάνωτο. Τα «Τυπικά» (δηλαδή ο γραπτός κανονισμός), των μοναστηριών, τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα, δίνουν σαφείς πληροφορίες για την οργάνωση των νοσοκομείων.

❖❖ Η ιστορία των βυζαντινών νοσοκομείων αποκαλύπτει καθαρά ότι η χριστιανική φιλανθρωπία και η επιστημονική ιατρική είχαν τέλεια συνδυαστεί στην ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία, όπου καθ' όλη την διάρκεια των μέσων χρόνων το ιατρικό επάγγελμα διατήρησε την ισχύ του.

Μερικά από τα πιο γνωστά από τα ιδρύματα αυτά είναι:

❖❖ η Βασιλειάδα του Μεγάλου Βασιλείου, όπου υπήρχε πτωχοκομείο, νοσοκομείο, ορφανοτροφείο και ξενώνας για τους ταξιδιώτες. Σε ξεχωριστό οίκημα ήταν το λεπροκομείο και σε άλλο οίκημα μακριά από τοπροηγούμενο διδακτήριο για φτωχά και ορφανά παιδιά καθώς και εργαστήριο βιοτεχνίας για να μαθαίνουν τέχνες και επαγγέλματα.

❖❖ Πάρα πολλά άλλα ιδρύματα είναι γνωστά με το ονόματα των ιδρυτών τους π.χ. «Τα του Φλωρεντίου» (γηροκομείο που ιδρύθηκε από τον πατρίκιο Φλωρέντιο), «τα Ανθεμίου και Ισιδώρου» (γηροκομεία που ίδρυσαν οι αρχιτέκτονες της Αγίας Σοφίας),

❖❖ Επίσης, στην εποχή του Ιουστινιανού το Κοσμίδιο συγκρότημα το οποίο περιελάμβανε μία εκκλησία, έναν ξενώνα και ένα βαλανείο (λουτρό – μπάνιο), με κατάλληλο προσωπικό. Η βυζαντινή μονή ήταν αφιερωμένη στους δύο ιατρούς Κοσμά και Δαμιανό, οι οποίοι θεράπευαν δια θαυμάτων και ονομάστηκαν « Άγιοι Ανάργυροι», γιατί δεν έπαιρναν αμοιβές για τις θεραπείες που προσεσέφεραν.

Στην Κωνσταντινούπολη συναντούμε τον «Σαμψών τον ξενοδόχο», που ήταν ιατρός και ζούσε σε ένα φτωχικό σπίτι, το οποίο χρησιμοποιούσε σαν ιατρείο και κατάλυμα για τους φτωχούς. Σε αυτόν απευθύνθηκε κάποτε για να θεραπευθεί ο Αυτοκράτορας Ιουστινιανός, ο οποίος μετά τη θεραπεία του ικανοποίησε την επιθυμία του Σαμψών να κτίσει μεγαλοπρεπές νοσοκομείο σε κεντρικό σημείο της Κωνσταντινουπόλεως κοντά στην Αγία Σοφία. Σε αυτό το οποίο ανεδείχθη «περίδοξον ιατρείον», πήγαιναν ασθενείς για θεραπεία εκ «πολυειδών» νοσημάτων, ιδίως για οφθαλμικές παθήσεις.

❖❖ Ο ξενώνας του Παντοκράτορος (το νοσοκομείο της Μονής του Παντοκράτορος)

Πηγή: vizantinonistorika.blogspot.gr